

NEVŞEHİR HACI BEKTAŞ VELİ ÜNİVERSİTESİ

FİDANLIK KURULUŞU

1.1. Fidanlığın Kuruluşunda Dikkat Edilmesi Gereken Hususlar

- Belirli bir amaç doğrultusunda, daha sonra başka yerlere dikilmek üzere ihtiyaç duyulan fidanları yetiştirmeye yarayan açık veya kapalı arazi alanlarına “Fidanlık” denir.
- Yurdumuz değişik iklim bölgeleri ile yüzlerce türde ağaç, ağaçcık ve süs bitkileri yetiştirmeye uygun çok geniş imkanları olan bir ülke konumundadır

- Öncelikle fidanlık yeri, yetiştirilmesi istenen türlerin doğal yetiştirme ortamı isteklerine uygun olmalıdır.
- Eğer seçilecek fidanlık sahasında ve çevrede doğal olarak yetişen veya egzotik olmakla beraber çok uzun yıllardan beri orada bulunan türlerin fidanları yetiştirilecek ise seçimde önemli bir risk yoktur.
- Fakat o yörede hiç yetiştirilmemiş türlerin fidanının yetiştirilmesi öngörülüyorsa bu takdirde fidanı yetiştirilecek türlerin yetiştirme ortamı istekleri ile aday fidanlık sahasının yetiştirme ortamı şartlarının iyi etüdü edilmesi ve çok yönlü karşılaştırılmaları gerekir.

Fidanlık yeri seçilirken dikkat edilmesi gerekli en önemli hususlar şunlardır.

1.1. Mevki ve Arazi Şekli

Fidanlık sahası fidanın kullanım yerlerine yakın yaz kış ulaşımına açık, elektrik enerjisi ve haberleşme imkanı olan yerlerde kurulmalı, makineli çalışmaya uygun olmalıdır.

1.2. İklim

Ilıman, vejetasyon dönemi uzun, yağışları arzulanan miktarda olmalıdır.

1.3. Toprak

En az 120 cm derinlikte, pH 5.0-6.5 dereceleri arasında olmalıdır. Bu değerler bazen 7-8 pH derecelerine kadar çıkabilir.

1.4. Su Durumu

- Fidanlık sulama suyu için oldukça temiz nehir, çay, dere ve kuyu suları tercih edilmelidir.
- Kalite ve kantite yönünden suyu garantili olmayan yerde kesinlikle fidanlık kurulmamalıdır.
- Genel bir ortalama olarak bir fidanlık için dekara dakikada 6-10litre su isabet edecek şekilde su temini esas alınmalıdır.
- Suyun debisinin, ekim yastıklarına 12 saatte veya daha az zamanda asgari 13mm. su verilebilecek miktarda olması gerekmektedir.
- Daha pratik bir ölçü ise, ekim sahaları için dekara günde kurak mıntikalarda 10 ton, rutubetli mıntikalarda 5 ton su verilebileceği esas alınmalıdır.

1.5.Bakı

- Mıntıkanın iklim durumu ile çok yakından ilgilidir.
- Sıcaklığın vejetasyonu sınırlayan bir faktör olduğu bölgelerde doğu ve güney, sıcaklığın yeterli olup rutubetin sınırlayıcı bir faktör olduğu bölgelerde kuzey ve batı bakıları tercih edilmelidir.
- Kuzey ve batı bakıları, aynı zamanda geç donların söz konusu olduğu yerler için de uygundur.
- Zira buralarda fidanlar geç uyanacağından, geç donlardan zarar görmezler.
- Derin vadiler ve boğazlar fidanlık kuruluşuna uygun değildir.

1.6. İşçi Durumu

Kurulacak fidanlığın, köy ve kasaba gibi işçi temini kolay olan yerleşim merkezlerine yakın olması işçi naklinde zaman tasarrufu ve ucuzluk sağlar.

Yurdumuzda fidanlık çalışmalarında işçilik giderleri büyük miktarlara ulaşmaktadır.

Bu miktar son yıllarda %70-80'lere ulaşmıştır.

Gelişmiş ülkelerde ise işçilik giderleri toplam fidanlık giderlerinin %50-60'ini oluşturmaktadır.

Günümüzde fidanlık çalışmalarında makineli çalışmaya daha fazla yer verilmelidir.

1.7. Ulaşım ve Taşıma Fidanlıklar, karayolu veya demiryolu ile bağlantılı olmalı, yollar yaz ve kış ulaşımına açık bulunmalıdır. Sürekli elektrik enerjisi ve haberleşme sağlanabilecek yerler seçilmelidir.

Orman Fidanlığı

1.2. Fidanlık Alanının Düzenlenmesi

- Fidanlık alanının düzenlenmesinden maksat; fidanlığın parselasyonunun yapılması, toprak tesviyesi, drenaj, toprağın işlenmesi ve ıslahı ile fidan üretim planlarının yapılmasıdır.

2.1. Parselasyon: Fidanlık alanının düzenlenmesinden maksat; fidanlığın parselasyonunun yapılması, toprak tesviyesi, drenaj, toprağın işlenmesi ve ıslahı ile fidan üretim planlarının yapılmasıdır.

2.2. Yollar:

Fidanlığın parsel ve çevre yolları, mevcut makine, ekipman ve araçların her zaman girebileceği genişlikte olmalıdır. Genellikle 3.5-4.0 metre genişliğinde yollar yeterli olmaktadır. Ancak tesislerin yolları daha geniş (6.0m) bırakılmalıdır. Arazi kaybını önlemek için gerektiğinden daha geniş yol yapılmamalıdır. Fidanlık yolları; fidanlık sahasının ortalama %25'i olarak düşünülmelidir.

2.3. Tesviye:

Fidanlıkta rahat bir makineli çalışma yapabilmek, sulamada kolaylık ve yeknesaklık sağlamak, yüzeysel su birikintilerine meydan vermemek için fidanlık sahası tesviye edilmelidir. Tesviye yapılırken tabii akış meyli yönünde ve %1-2 meyilde olmalıdır.

2.4. Drenaj:

Drenaj yüzey sularının fidanlık alanından uzaklaştırılması ve yüksek taban suyunun bitki gelişmesine engel olmayacak bir biçimde kontrol altına alınmasıdır. Bitkilerin çoğu, toprak yüzeyindeki su göllenmelerine ve kök çevresindeki serbest suya belirli bir süre dayanabilirler. Durgun suyun içinde yeterli oksijenin bulunmaması sonucunda bitki ölür. Bu nedenle drenaj problemi olan yerlerde fidanlık kuruluşu tavsiye edilmemesine rağmen mecbur kalındığı takdirde topraktaki fazla suyun uzaklaştırılması için drenaj zorunlu hale gelir.

Drenajın Faydaları:

- Toprak erken tava gelir.
- Vejetasyon dönemi uzar
- Toprak işleme giderleri azalır.
- Su baskınlarından doğacak zararları önler.
- Toprağın fiziksel yapısını düzeltir, geçirgenliğini artırır.
- Erozyona dayanıklı granüler toprak yapısının oluşmasını sağlar.
- Buharlaşmayı azaltır, kuruma ve çatlamları önler.
- Toprağın havalanması sağlanır, ilkbaharda erken ısınır ve sonbaharda ılık kalır.
- Erken ve geç donların zararlarını önler.
- Mikroorganizma faaliyetleri artar.
- Tuzluluğun ve alkaliliğin kontrol altında tutulmasını sağlar.

Fidanlıklarda drenaj açık ve kapalı sistem olarak iki şekilde uygulanır.

- **Açık Drenaj Sistemi**

Arazideki taban suyunu toplayan ve belirli bir eğimle akıtan açık kanal sistemidir. Yüzeysel suları süratle boşaltması, kolay inşa edilir olması, kapalı sisteme göre daha ucuz olması, makine ile temizlenebilir olması, belirli aralıklarla açılan bu kanallar belli bir eğimle yapıldığından tıkanmaların olduğu yer kolayca tesbit edilip onarılabilir olması bu sistemin yararlarıdır.

Sakıncaları ise; kanalların sık olmasının zorunlu olduğu durumlarda arazi kaybı fazla olması, fidanlıkta çalışan makinelerin manevra sahasını daraltır ve çalışmalarını güçleştirmesi, köprü ve menfez gibi sanat yapılarını gerektirir olması, sık sık yan şevler yıkılır ve tamiri gerektirmesi, kanallarda fazla otlama olması ve bu da bakım giderlerini artırması bu sistemin sakıncaları arasında sayılabilir.

- **Kapalı Drenaj Sistemi**

Taban suyunun, toprak altındaki kanallarla tahliye edildiği bir sistemdir. Açık drenaj sisteminin mahzurlarını ortadan kaldırır olması, üzerinde üretim çalışması yapılabildiği için arazi kaybının olmaması, makineli çalışmayı engellememesi, açık drenaj sisteminde görülen sık sık onarım ihtiyacının olmaması, kapalı drenaj sisteminin yararlarıdır.

Sakıncaları ise; ilk tesis masrafları açık drenaj sistemine göre daha fazla olması, tıkanıklıkları giderme güç ve masraflı olmasıdır.

2.5. Toprak İşlemesi

Toprak; tohumun çimlenmesini temin eden bir yatak, bitkinin beslenmesi için lüzumlu su, besin maddeleri, oksijen ve faydalı bakterileri bünyesinde toplayan bir varlıktır. Bu nedenle, toprağın işlenmesi ve verimliliği fidanlık çalışmalarında önemli bir yer işgal eder. İyi işlenmiş toprak, fidan zayırlığını azaltır, verimi artırır ve fidan kalitesini yükseltir. Fidanlık çalışmalarında, özellikle toprak işlenmesinde, 4x4 lastik tekerlekli traktörlerden yararlanılmalıdır. Bu tip traktörlerde dört tekerde birlikte çalışacağından patinaj durumu olmayacak ve dolayısıyla toprakta istenmeyen sıkışmış tabaka oluşmayacaktır. Fidanlığın ilk kuruluş çalışmalarında arazinin öncelikle derin toprak işlemesi yapılmalıdır. Bu dönemdeki toprağın işlenmesinde dozer, ağır diskaro kullanarak çapraz sürümler yapılmalıdır.

Orman fidanlığının genel görünümü